

EL CULTIU DE LA TÒFONA NEGRA (*TUBER MELANOSPORUM*) COM A EINA DE DESENVOLUPAMENT RURAL A CATALUNYA

La tòfona és considerada el diamant negre de la cuina per les seves excepcionals característiques organolèptiques. El cultiu de la tòfona negra és una alternativa rendible a les activitats agràries tradicionals, diversificant l'economia rural de zones de mitja muntanya. Catalunya té un gran potencial per al seu desenvolupament amb una superfície potencialment apta de més d'un milió i mig d'hectàrees.

Existeixen moltes espècies de tòfones, però la més apreciada de les que s'obtenen a la Península Ibèrica, és la tòfona negra (*Tuber melanosporum*). La producció de tòfona negra silvestre ha sofert una davallada important durant les darreres dècades, alhora que la demanda i el seu valor de mercat han anat en augment. La promoció del seu cultiu mitjançant plantacions amb arbres inoculats amb el fong es planteja com una solució viable a aquesta situació.

A les nostres contrades, el cultiu de la tòfona negra pot esdevenir una activitat complementària a les activitats agràries tradicionals, diversificant l'economia rural i afavorint el reequilibri territorial. A Espanya, les plantacions es van iniciar a principis dels anys setanta mitjançant la importació de plantes franceses, i a partir de la dècada dels vuitanta van aparèixer les primeres empreses que produeixen i venen les seves pròpies plantes. Des d'aquell moment, el creixent desenvolupament de la tubercultura ha fet que

augmentés ràpidament la superfície plantada amb aquest cultiu, estimada actualment en unes 6.000 ha. A Catalunya, el desenvolupament d'aquest conreu ha estat molt inferior, essent la superfície plantada actualment d'un 145 ha (Figura 1). Les causes d'aquest baix desenvolupament són, principalment la falta d'informació sobre el cultiu i els fracassos de les primeres plantacions dels anys 80 degut a la falta d'un assessorament tècnic adequat.

Catalunya té un gran potencial per al cultiu de la tòfona negra, amb una superfície apta, calculada a partir d'un model generat amb sistemes d'informació geogràfica, de 1.582.662 ha (Figura 2), de les quals, 435.987 ha tenen un ús potencialment compatible (conreus herbacis i fruiters de secà i de regadiu, vinya i zones cremades). Un 86% d'aquesta superfície, 375.007 ha, actualment es destina a conreus de cereals i fruiters de secà, conreus poc rendibles sense l'aportació anual de la PAC, i molt vulnerables a les

Figura 1. Activitats formatives de l'Associació LIFE de Productors de Bolets i Tòfones (APBT). A Catalunya, el desenvolupament del conreu de tòfona ha estat impulsat principalment per membres d'aquesta associació.

Aptitud	Superfície (ha)	Superfície (%)
Apte	1.075.858	33,51
Apte amb reg de suport	363.470	11,32
Apte amb esmenes calcàries	128.382	4,00
Apte amb reg de suport + esmenes calcàries	14.953	0,47
No apte	1.628.084	50,71
TOTAL	3.210.746	100,00

Figura 2. Mapa d'aptitud per al cultiu de la tòfona negra a Catalunya i superfícies en cada classe d'aptitud. Model implementat en un Sistema d'Informació Geogràfica amb la col·laboració de tècnics de SIG del Centre Tecnològic Forestal de Catalunya.

variacions de la política de subvencions. Un 2% (8.751 ha) correspon a zones afectades per incendis forestals on la tòfona negra pot resultar una bona alternativa per rendibilitzar-ne la reforestació. Els conreus de secà i les zones cremades sumen les 383.758 ha que tindrien més possibilitats de beneficiar-se del cultiu de la tòfona negra mitjançant arbres inoculats.

CONTACTE
Carlos Colinas: carlos.colinas@pvcf.udl.cat

PRODUCTES

Colinas C, Capdevila JM, Oliach D, Fischer CR i Bonet JA Eds. (2007). Mapa d'aptitud per al cultiu de la tòfona negra (*Tuber melanosporum* Vitt.) a Catalunya. Centre Tecnològic Forestal de Catalunya, Solsona. 134 pp. ISBN: 978-84-611-7637-3.

Oliach D, Bonet JA, Fischer CR, Olivera A, Martínez de Aragón J, Suz LM i Colinas C (2005). Guia para el cultivo de trufa negra (*Tuber melanosporum* Vitt.). Guia Tècnica per al cultiu de Tòfona negra (*Tuber melanosporum* Vitt.). Centre Tecnològic Forestal de Catalunya, Solsona. 30 pp.

Reyna S y Colinas C (2007). Truficultura. A: Truficultura. Fundamentos y técnicas 237-276. Ediciones Mundi-Prensa, Madrid, 686 pp. ISBN: 978-84-8476-305-5.